

СВАБОДА

1994

6 верасня

№33

кошт 40 рублёў

«Генэральскае вясельле»: ёсьць працяг

Артыкул «Генэральскае вясельле», які быў апублікаваны ў СВАБОДЗЕ два з паловаю месяцы таму, атрымаў нечаканы працяг.

У сваёй публікацыі мы падрабязна паведамілі пра тое, як 11 чэрвеня тагачасны міністар абароны Павел Казлоўскі і Старшыня Вярховнага Савету Мечыслай Грыб правялі вясельле сваіх дзяцей у Калодзішчах, што паблізу Менска. Усяго было калі 200 гасцей, у тым ліку В. Кебіч, Г. Данілаў, І. Карапчэні ды іншыя знакамітыя людзі.

Новыя ўлады вырашылі пацікавіцца: колькі ж каштавала гэтае вясельле дзяржаве? Праверкаю здзялалася служба кантрлю прэзыдэнта, якую ўзначальвае Васіль Даўгалеў. І хця сп. Даўгалеў адмовіўся паведаміць нам якія-небудзь падрабязнасці, аднак некаторыя звесткі ўдалося атрымаць неафіцыйнымі шляхам. У прыватнасці, «сума нанесеных дзяржаве стратай» вымяраеца 27-мі мільёнамі рублёў. Гэта калі не лічыць пабіты посуд (на 4 млн рублёў), выкарбыстаныя дзяржаўных лімузынаў, афіцэрскіх гатэляў, дзе разъ-

Мечыслай Грыб віншуе генэрала Паўла Казлоўскага. Тады яны яшчэ не былі сватамі

машчаліся госьці і аблуга, ды г. д. Дарэны, 29 кухарам і афіцыянтам, якія аблугаўвалі вясельле, была выплачана прэмія «за проявленную ініціативу при исполнении служебного долга»...

Прэзыдэнцкая адміністрацыя не съяшчаеца абнародаваць вынікі гэтай праверкі з той прычыны, што там яшчэ ня вырашылі: «павесіць» усё гэта

на генэрала Казлоўскага альбо на М. Грыба таксама. Можа здарыцца, што «ахвярным казлом» зробіць экс-міністра, а імя ягонага свата згадаюць мік іншым. Вырашыць будуть, напэўна, у залежнасці ад «палітычнай мэтазгоднасці», выходзячы з таго: патрэбен Лукашэнку Грыб у якасці саюзьніка ще не.

Іван СІДАР

Грыб адпачывае...

У суботу, 27 жніўня, Мечыслай Грыб наведаў новую санаторию «Белая Русь», адчыненую сёлета паблізу Туапсе на беразе Чорнага мора.

Старшыня Вярховнага Савету прыляцеў на шрубалёце ў Сочы, дзе ён цяпер адпачывае. Шрубалёт прыяліўся на футбольным полі санаторыі. М.Грыб правёў тут шэсць гадзін. З нагоды візиту высокага госьці адміністрацыя санаторыі наладзіла прыём.

Санаторыя пабудавана

югаслаўскаю фірмаю на нашыя бюджетныя сродкі і гроши Мазырскага нафтаперапрацоўчага завода. Тут створаныя шыкоўныя ўмовы для лячэння і адпачынку: працэдурныя кабінэты, спартовыя залы, саўна з басейнам, тэнісныя корты і г. д. Ёсьць тут і «прэзыдэнцкія» апартамэнты на шэсць пакояў. Паблізу санаторыі пабудаваны гандлёвы цэнтар і жылло для аблугі, якое прыехала сюды пераважна з Беларусі.

Валянціна ПАУЛІНА

Ажыццяўляем грузаперавозкі па СНД.
тэл. у Менску (0172) 24-43-15

ГОД ЗАСНАВАНЬНЯ 1902
ВЫХОДЦІЦ 3 1990

Галоўны рэдактар
Ігар ГЕРМЯНЧУК
Заснавальнік Павал ЖУК
Выдавец
«Газета СВАБОДА», Ltd.
Наклад 45 000

АДРАС РЭДАКЦЫИ:
220088, Менск,
вул. Іванаўская, 56
Тел. 36-24-41

Кастэнка знайшоўсяkerу пад лаваю

Новы міністар абароны А.Кастэнка выдаў дырэктыву, каб ваенкаматы набралі ў войска некалькі сотняў маладых афіцэраў з ліку «запаснікоў».

Гаворка йдзе пра тых, хто скончыў вайсковыя катэдры пры ВНУ, але не служыў у войску.

У беларускай арміі, як вядома, салдатай дастаткова, генэралай больш, чым трэба, а вось лейтэнантаў катастрофічна не хапае.

Сяргей ПАУЛАЙ

Злавілі за руку

24 жніўня ў момант атрымання хабару быў арыштаваны супрацоўнік юрыдычнага аддзелу Першамайскага райвыканкаму г. Менска.

У райвыканкаме робяць выгляд, быццам нічога ня здарылася.

I. С.

«Вас вітае рэктет. Пакажыце пашпарт»

У мінулы чацвер польская паліцыя затрымала калі Беластока 8 ракеціраў — жыхароў Менска й Горадні. Як піша беластоцкая газета *Kurier Poranny*, з грамадзянай Беларусі ракеціры «даніны» ня брали.

В.ШАПАЯ

Задача для прэзыдэнта

У 1990 г. на маёй ашчаднай кніжцы ў Парызанскім аддзяленні ашчаднага банку г. Менска (рахунак № 07900412) было пяць тысяч рублёў. За чатыры гады працэнты ды індэксация павялічылі мой уклад да 20 тысяч рублёў. Цяпер адзін ноль закрэслілі ў сувязі з правядзеннем так званай дэнамінацыі. На маёй кніжцы засталося толькі дзве тысячи рублёў. Пытаньне: куды падзеліся мae тысячи?

Прашу, калі можна, надрукаваць маю задачу, якую сама я вырашыць не могу, нягледзячы на тое, што мой працоўны стаж матэматыка складае больш як трыццаць гадоў.

Валянціна ШАСТАКОВІЧ,
настаўніца матэматыкі
гімназіі № 54 г. Менска

Замест каментару: як заявіў старшыня праўлення Ашчаднага банку Беларусі Уладзімер Хілько, «нашам мэркаваннем ніхто не цікавіўся, калі рыхтавалася дэнамінацыя. Мы ў Ашчадбанку лічым, што ўклады, зроблены да ўядзення «зайчыкай» у траўні 1992 г., трэба было захоўваць цалкам. Але пастанова беларускага Кабінекту міністэрства, як вядома, выключчыня для Ашчадбанку не зрабіла — усе ўклады зменшаны ў 10 разоў! Будзем чакаць ад ураду новых сюрпризаў.

Чыноўнікі цяпер ездзяць на аўтобусах

Адзін з найбліжэйшых паплечнікаў А. Лукашэнкі, начальнік управы грамадзка-палітычнай інфармацыі прэзыдэнцкай адміністрацыі Аляксандар Фядута карыстаецца для службовых паездак аўтобусам.

Нядына сп. Фядута наведаў былое месца сваёй працы — ЦК Саюзу моладзі Беларусі. Публіку здзівіла, што ён прыехаў на аўтобусе «ЛАЗ» (мяккім), дзе, апрача сп. Фядуты, знаходзілася

яшчэ некалькі чалавек.

Эты факт дае падставу меркаваць, што адно сваё абязанье прэзыдэнта выканаву: чыноўнікі цяпер ездзяць на аўтобусах.

CIM

Дарэчы...

30 жніўня Аляксандру Лукашэнку спаўняеца 40 гадоў.

Прэзыдэнцкая адміністрацыя да сьвята падрыхтавалася.

Міністэрства сувязі РБ
«Белсаюздрук»

АБАНЭМЭНТ на газету

63887

СВАБОДА		Колькасць камплектаў
на 1994 год па месяцах:		
1	2	3
4	5	6
7	8	9
10	11	12
Куды		
(паштовы індык)		
Каму		
(празвічча, ініцыялы)		

ПВ	Месцы	літар	на газету	63887

СВАБОДА		
на 1994 год па месяцах:		
1	2	3
4	5	6
7	8	9
10	11	12
Куды		
(паштовы індык)		
Каму		
(празвічча, ініцыялы)		

Віцебскія ўлады забараняюць съяткаваць 8 верасьня

Віцебскія арганізацыі БНФ і БСДГ зьбіраюцца супольна наладзіць у нядзель, 11 верасьня, мітынг-канцэрт у гонар Дня беларускай вайсковай славы.

Арганізатары зьвярнуліся да ўладаў з просьбай дазволіць правесці съята ў цэнтры горада — на пляцы Свабоды. Аднак на паседжанні гарвыканкаму, якое адбылося 26 жніўня, было вырашана зусім не даваць дазволу на правядзенне гэтай акцыі. Улады пісмова заяўлі, што «дзень 8 верасьня ня мае гістарычнай традыцыі і съяткаваньне яго распальвае нацыянальную варожасць у дачыненнях з Расеяй».

Арганізатары съята зьбіраюцца падаць у гарвыканкам пайторную заяву-просьбу.

Ю.КАРПАЙ

Ядранцаў кіруе...

Новы кіраўнік Беларускага радыё — Уладзімер Ядранцаў, раней вядомы сваімі ўхвалыні перадачамі пра А.Лукашэнку радыёжурналіст, былы прэс-сарактар групы кандыдата ў прэзыдэнты Лукашэнкі.

Ведамская газета «Беларуское тэлевізіонное і радыё», называўшы Ядранцева «ўпартым змагаром за праіду, за справядлівасць, за лепшае жыццё народу», паведаміла, што «прызначэнны Уладзімера Іванавіча... станоука ўспрыннята радыёслушчамі і радыёжурналісцкай сям'ёй».

«Па-сямейнаму», у добра знаёмым духу Ядранцаў пачаў кіраваць падведамасной структурой. 25 жніўня ён сваім распараджэннем зняў з радыёперадачы «Апоўдні» паведамленыя аб паседжанні Ценевага кабінету міністраў Апазыцыі БНФ ды інтар'ю з прафесарам Анатолем Грыцкевічам, прысьвеченага юбілею Аршанская перамогі.

Колькі дзён таму А.Лукашэнка прыграіў здаць у макулятуру новыя падручнікі па гісторіі за іхны ўяўны «нацыяналізм». У гэтай самай перадачы «Апоўдні» радыёкаментатарка, кандыдат філязофскіх навук, гісторык Тацяна Процька ў адказ нагадала, што тэрор 30-х гадоў гэтаксама пачынаўся з вышуквання «нацыяналізму» ў падручніках. Каментавалі прэзыдэнтава выкаваныя таксама выкладчык Вінцук Вячорка і доктар гістарычных навук Міхаіл Біч.

Нечакана падчас перадачы ў апаратнай звязаўся Уладзімер Ядранцаў, які запатрабаваў ад сп-ні Процька, а таксама ад журналіста Эдварда Тарлецкага пісаць заявы на звальненіе па ўласным жаданні: яму, маўляў, не былі прадстаўленыя тэксты, што мелі прагучыць (а журналісты не абвязаныя гэтага рабіць).

Актамі непрыхаванай цэнзуры ды аблежаванья свободы слова абурыўся ў жывым эфіры прысутны ў студыі перадачы «Апоўдні» дзяпутат Яўген Новікаў.

Радыёжурналіст Эдвард Тарлецкі ў заяве на імя дэпутата Зянона Пазняка съцвярджае, што дзеяньні Ядранцева парушаюць права падаткаглантікаў на інфармацыю. Дарэчы, зь першага верасьня на радыё скасаваная перадача «Наша мінуўшчына». «Нам не нужны такие передачи», — сказаў Ядранцаў.

М.С.

**Падпіска на газэту СВАБОДА прымаецаца
ва ўсіх аддзяленнях паштовае сувязі.**

Кошт на 3 месяцы — 600 рублёў

**Мы паведамляем пра тое,
пра што ня піша ніхто**

Да ўвагі рэкламадаўцаў

Кошты рэкламнай плошчы:

1 см² — 3 000 руб.

на 1-й паласе — 4 500 руб./см²
на апошній — 4 000 руб./см²

Звязтайніца
ў рэдакцыю СВАБОДЫ

тэл/факс 36-24-41

Прымаецца да публікацыі прыватныя аў'явы і віншаваны

Запрашаем да супрацоўніцтва рэкламныя агенцтвы і агентаў па рэкламе

Матч-рэванш: генэралы прыйшлі здымаць генэрала

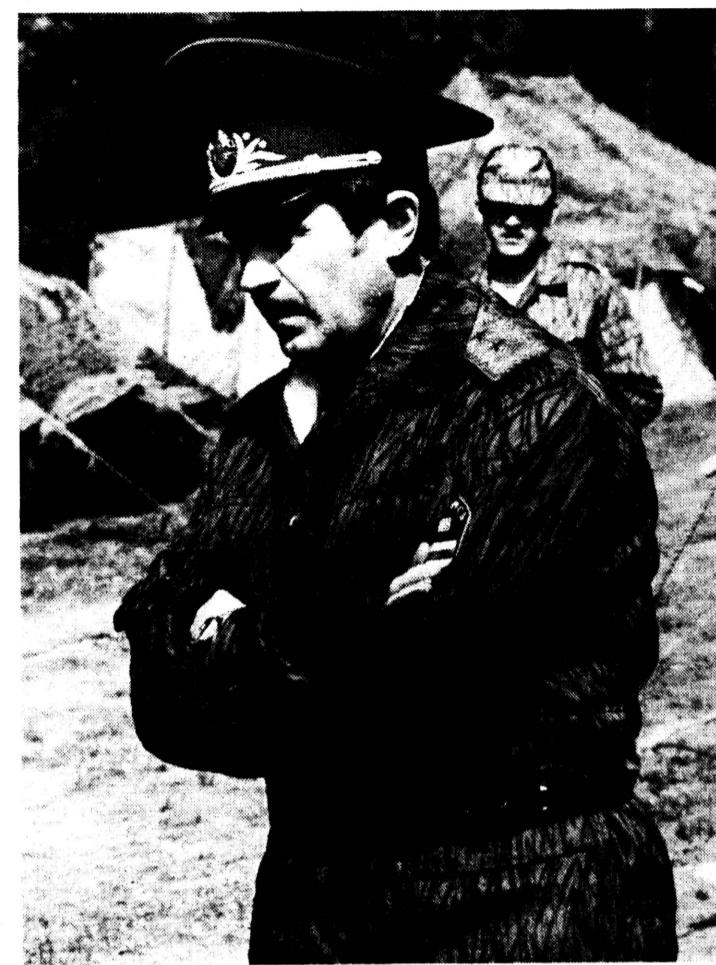
Як вядома, напрыканцы мінулага тыдня прэзыдэнт Беларусі прызначыў камісію «па праверцы дзейнасці памежных войскаў». Причына — занадта частыя, маўляў, у апошнім часе выпадкі незаконнага перасячання дзяржаўнае мяжы.

Пра «пачашчэнне выпадка парушэння мяжы» крыху пазней, спачатку — пра склад камісіі. Сынік з 14-ці асобаў атрымаўся надта цікавы. 7 чалавек — роўна палова — альбо цяперашнія, альбо былыя супрацоўнікі КДБ, пераважна вайсковай контрывivedкі.

Старшыня камісіі — генэрал-палкоўнік Пётр Чавус. Паводле некаторых звестак, менавіта ён звязаўся прэзыдэнтам № 1 на пасаду камандуючага памежных войскаў, якія павінна вызваліцца адразу ж пасля заканчэння працы камісіі. А што так будзе, ніхто нібудзі не сумніваецца. Кажуць, што і самая камісія створана толькі дзеля таго, каб звязаць з пасады цяперашнія ачоўнікі памежных войскаў генэрал-лейтантам Яўгенам Бачароў да даказаць, што памежныя войскі неабходна падпрадкаваць Камітэту дзяржаўнай бяспекі.

Намеснік старшыні камісіі — Валеры Кез, генэрал-маёр, былы шэф управы вайсковай контрывivedкі, сёньня першы намеснік старшыні КДБ. Кажуць, што вышэйназванай камісіі фактычна кіруе менавіта ён.

Яшчэ пайгода таму, падчас гучнага супрацьстаяння памежных войскаў і КДБ, генэрал Кез моцна «засыяўся». Памятацеце выпадак, калі з аўтамабіля галоўнага рэдактара «Народнай газэты» скралі сакрэтныя і зусім сакрэтныя

Генэрал Яўген Бачароў

дакументы, датычныя памежных войскаў? Аказваецца, гэтыя самыя паперы яшчэ раней «зыхнілі» з неігаральных сэйфаў управы вайсковай контрывivedкі. У КДБ тады было праведзена даследаванне. Яно выявіла, што менавіта паводле загада В.Кеза пазней адказныя асобы вайсковай контрывivedкі сфабрикавалі страту дакумантаў. Атрымліваецца, што ён фактычна штурхнуў людзей на службовыя злачынства, за якое тых пазней звольнілі. Некаторыя съцвярджаюць, што сёньня гэты чалавек дае парады ледзь не самому прэзыдэнту, каго і на якія пасады прызначаецца.

Дзіўна таксама, што ў камісію трапіў былы супрацоўнік штабу памежных войскаў, якога два гады таму скандалам вытурывалі на пенсію за беспрабуднае п'янства і нездольнасць спраўляцца са службовыя абавязкамі.

Ёсьць ў складзе камісіі і два афіцэры ГУПВ, якіх калегі лічаць за добрасумленных людзей і прафесіяналі. Аднак іх далучылі да праверкі, магчыма, толькі дзеля таго, каб надаць камісіі «зялёнага» ацэнкі.

Ачоўнік памежных войскаў дэпутат ВС генэрал Я.Бачароў лічыць, што праца гэнае камісіі ёсьць ня што іншое, як працы «вайны», якую вайсковая контрывivedka пакрыёма відзе супраць памежных войскаў ужо трох гады. Генэрал Бачароў мяркуе, што людзі менавіта з гэтай структуры падчас выбарчага кампаніі метадично пераконвалі будучага прэзыдэнта, быццам за ім сочыць супрацоўнікі аперацыйнай службы памежных вой-

скаў і што нібыта рыхтуеца выкраданье ягоных дзяцей. Мэтую хлусыні было адно: забясьпечыць сабе месца «наверсе».

Камандуючы памежнымі войскамі Беларусі лічыць, што ў выніках працы камісіі няма чаго і сумнівацца: яе склад і намеры гавораць за сябе самі. Генэрал Бачароў абяцае пасля заканчэння працы камісіі правесці апошнюю прэс-канферэнцыю ў якасці камандуючага, дзе ён больш дэталёва спыніца на фактах, што абуджаюць усеагульную цікаўнасць, і адкажа на любыя пытанні журналісту.

Што да «пачашчэння» выпадкаў незаконнага пераходу мяжы, дык лепей звязацца да лічбаў: яны больш бесстороннія за слова. За вясновалетні перыяд 1993 г. выпадкаў парушэння дзяржаўнае мяжы было 12, за 7 месяцаў 1994 г. — толькі 3. За ўесь 1993 г. беларускія памежнікі затрымалі 1343 парушальнікі, за 7 месяцаў сёлета — ужо 1434. Зы іх супольна з палікамі — 96 парушальнікі мяжы, з дапамогою мясцовага насельніцтва — 67 чалавек, паводле інфармацыі КДБ і МУС — 2 чалавек. Уклад кожнага ведамства ў ахову мяжы відавочны.

Да гэтых лічбаў, бадай, і дадаваць няма чаго, за выняткам апошнія заўгяд. У вайсковай контрывivedkі звязаўся цудоўная магчымасць разылічыцца зь непакорлівымі генэраламі і вольналюблымі памежнымі войскамі: генэрала прыбраць, войскі падпрадкаваць іншаму ведамству. Крыўдна, што рабіць гэта контрывivedka спрабуе рукамі прэзыдэнта. Ці ўмацоўка з гэтага дзяржаўнага рубяжу нашай краіны? Памежнікі-прафесіяналы шыра ў гэтым сумніваюцца...

П.К.

Ад рэдакцыі:

Нагледзічы на тое, што генэрал Бачароў быў адным з самых верных паплечнікаў несімпатичнай нам каманды Кебіча-Данілава, мы ўсё ж вырашылі апублікаці гэтыя артыкул, які адлюстроўвае гледзішча «бачароўца».

Реч у тым, што падобныя матар'ялы, якія не адпавядаюць «лініі» цяперашніх уладаў, ня маюць шанцаў трапіць на старонкі дзяржаўнай прэсы. Новы рэжым кантралюе СМІ гэтак жа наядэвна, як і папярэдні. Па сутнасці, нічога не зьмянілася: раней «кебічаўцы» закрывалі рот сваім апанэнтам, цяпер тое саме робяць «лукашэнкаўцы». Газета ж СВАБОДА выступае за тое, каб грамадзтва атрымлівалася ня толькі прайадавую прапаганду, а ведала ўвесці спектакль меркавання.

На гарадзенскім заводзе зьбяруць першыя легкавікі

На Гарадзенскім заводзе карданных валаў у каstryчніку распачнецца зборка неявілчіх расейскіх аўтамабіляў «Акі».

Спачатку іх зробіць 10 штук, а ў перспектыве мяркуюць павялічыць гадавы выпуск да 12000 машынаў. «Акі» будзе выпускацца супольна з больш як 20 беларускімі заводамі. Цікава, што пачатак задумы сягае 1991 г., калі завод карданных валаў атрымаў з «КамАЗу» за свае вырабы трэх першых «Акі».

Т.КУЗЬМЕНКА

Шчытавыя дамы для немцаў

У Мастох Гарадзенскай вобласці ў акцыянэрным таварыстве «Мастоўдрэй» створана супольнае з немцамі прадпрыемства.

Яно будзе вырабляць зборныя дамы дзеля продажу на Захадзе, дзе яны каштуюць 50 тысяч даляраў.

В.В.

«Мы» — не піянэры

У 12-ці перапоўненых школах Наваполацку засталося ўсяго калі 60 піянэраў.

Дзеці ня хочуць павялічыць чырвоныя гальштукі і салютаваць дзядулю Леніну. Некаторым гэта забараняюць бацькі.

Таму ў школе начальнік зьвяляцца розныя іншыя дзіцячыя арганізацыі — «Зорнае братэрства», «Мы», «Школьная рэспубліка». «Зорнае братэрства», да прыкладу, зарэгістравана ў гарвыканкаме і мае юрдычны статус.

З'явіліся ў горадзе і скайты, але іх пакуль што ня больш за піянэраў.

Васіль КРОКВА

Пешшу ў Жыровічы

На Гарадзеншчыне адроджаная традыцыя праваслаўных паломніцтваў.

Некалькі дзясяткаў паломнікаў ішлі з Горадні да Жыровіцкага манастыра тыдзень і скончылі падарожжа 27 жніўня.

В.В.

Францішак з куфлем піва

У Палацку пачалася нацыяналізацыя мясцовага піва.

«Жыгулёўская» эра ад Берасця да Курылаў скончылася. Цяпер для выкарыстання гэтага назову трэба купляць ліцензію ў расейскіх півавараў. Безумоўна, для палачанай прасцыці увесці свае таварныя знакі для новых гатункаў піва і перайменаваць старыя, тым больш што тутэйшыя аматары гэтага напою пакуль не звязтаюць асаблівай увагі на ягоны назоў.

Таму літаральна празь некалькі тыдняў у крамах Палацкіх зьяўіца «Скарынаўская» піва. У Менску ўжо надрукавалі налепкі на бутэлкі з выявамі аматараў бурштынавага напою часоў славутага Францішка, які, напэўна, і сам належы да іхнай братчыны. Эскізы налепкаў выкананы палацкі мастак Сяргей Цімохай. Ён цяпер распрацувае яшчэ некалькі новых таварных знакаў. Такім чынам, неўзабаве зьяўіца і іншыя гатункі піва Палацкага бровару.

Тамаш ГУРБА

«Мафіёзі» ў цывільным

Паблізу Палацка новапалачанін Б. выехаў на «Масквічы» на сустрэчную паласу і суцькнуўся з «Жыгуленкам», у якім ехаў малады хлопец.

На шчасце, абышлося без ахвяраў, аднак гаспадар досьціц заежджанага «Жыгуленка» запатрабаваў ад Б. за нанесеную матар'льную страту 2300 даляраў, пры гэтым папярэдзіўши, што калі ягоная ўмова ня будзе выкананая на працягу сутак, дык небарака не пабачыць больш ні сваёй жонкі, ні дзіцяці — маўляў, ён з тутэйшае мафіі і жартаваць не зъбираецца.

Б. кінуўся пазычыць гроши, але назьбіраў толькі 1500 даляраў. «Мафіёзі» на гэту суму не пагадзіўся і прызначыў апошні тэрмін.

Але нервы ў жонкі Б. ня вытрывалі, і яна пайшла прасіць ратунку ў міліцыі.

Няцякка ўяўіць, як зыдзіўлася бедная жанчына, калі даведалася, што хіці «мафіёзі» сам зъяўляецца супрацоўнікам міліцыі.

Цяпер малады міліцыянт апынуўся паміж некалькіх агнёў. Асабліва пакрыўдзілася сапраўдная мафія.

Васіль КРОКВА

Даляры супраць аўтаматаў

У Слонімскім народным судзе пачаўся разгляд справы пяці рэкесціраў, якія спаганялі «даніну» з тутэйшых прадпрымальнікаў.

Для аховы судзьдзяў і бясыпекі працэсу з Горадні выкліканы аддзел «камону».

А слонімскія «валютнікі» тымчасам скінуліся і прапанавлі адному з адвакатаў 10 тысяч даляраў.

В.ЯНЧУК

Папскі нунцы прыняў вуніятаў

Папскі нунцы Агастына Маркета прыняў прадстаўніцтва грэцкі-каталіцкіх грамадаў Менска да іншых гарадоў.

Вуніяты паскардзіліся, што ня маюць аніводнага храма. А гарадзенскі айцец Віктар зазначыў, што касцёл не звязтае нікакай увагі на вуніятаў. Ён таксама выказаў крыўду на тое, што біскуп Аляксандар Кашкевіч прысутнічай пры асьвячэнні Філарэтам базылянскага храма ў Горадні, а саміх вуніятаў, якія

пратэставалі супраць гэтага з плякатаў, амонаўцы нават не дапусцілі на падворак.

У адказ нунцы падкрэсліў, што на храм трэба заслужыць і нельга рабіць з веры толькі гульню ў Адраджэнні. Дарэчы, ён ахвяраваў гроши на будучую вуніяцкую царкву, якая паводле грэцкі-каталіцкага абраду на кватэрэ, дзе пакуль моляцца вуніяты.

С.А.

Святыя айцы «паміраюць з голаду»

На ўсходзе Беларусі будуюцца цяпер новыя праваслаўныя храмы. Тымчасам старадаўнія прыгожыя цэрквы шмат дзе практична не выкарыстоўваюцца.

Стаяць зачыненыя цэрквы ў Любаничах Карэліцкага раёну, у Грудзядзе Паціўскага раёну, у Грыгаравічах Мёрскага раёну... Зачыненыя, бо няма камуправіць службу. Святыя альбо зьбеглі адсюль у горад, альбо прыходжане самі пазбавіліся іх, бо тая надта любілі выпіці і упалі ў грэх сребралюбства.

Царквы ў Грыгаравічах — прыгожая, з цудоўнай акустыкай. Пры камуністычным рэжыме прыходжане не далі яе зачыніць. Каб выплаціць дзяржаве падатак за царкву, людзі

зьбіралі й здавалі журавіны па 20 капеек за кілёт.

Але апошняму настаяцелю Грыгаравіцкай царквы М.Рунду не спадабалася жыць у вёсцы (хаты вернікі купілі яму тут добры дом). Бацюшка зъехаў у Мёры і там будзе сабе сядзібу, а разам і храм. Акрамя таго, ён атрымаў сан

благачыннага, што вельмі абурыла грыгаравіцкіх прыходжанаў, якія ў адзін голас сцвярджаюць, што гэты айцец «абабраў нашу царкву». Айцец Рунда ў адказ заяўляе, што ў Грыгаравічах «святыя можа памерці з гладью».

Алесь ДАШЧЫНСКІ

Ляснула гуманітарная дапамога

На адрас Гарадзенскай праваслаўнай епархіі паступіла гуманітарная дапамога ад дабрачыннай лютаранская арганізацыі з Нямеччыны.

У вялікіх скрынках немцы прыслалі пераважна цытрусы. Прысмакі меркавалі перадаць пэнсіянарам, у школы-інтэрнаты, малазабычнечым сем'ям. Але пакуль думалі-гадалі, як лепш разьмеркаваць алэльсыны, лімоны ды ананасы. экзатичная садавіна згніла, бо дні акурат стаялі гарачы.

Валеры МАТВЕЙЧЫК

Вэнэціянская хартыя, Каложа і спадар Лаўрэцкі

На пагорку пад Калоскай царквой спаквала ўзынікое новы апоўзень. Калі не пасыпашацца, дык яна можа ўвогуле абрывацца ў Нёман.

У Горадні распрацавалі плян, як умацаваць стромкі бераг. Дзівесьце палія і падпорны мур абидуцца прыблізна ў паўтара мільярда рублёў. Дакументація перацладаецца на французскую мову. Працы змога выканаць парыскія фірмы Fonde d'illie, прадстаўнікі якіх наведалі Горадню. Французскія спэцыялісты ўмацоўваюць званіцы, замковыя муры, старыя мураваныя масты, выпростаюць пахіленыя мінарэты, яны распрацавалі праект вyratavannya Пісанскай вежы. Французы лічаць, што Каложы ў Горадні ўратаваць цяжкі за Пісанскую вежу.

Першы апоўзень здарыўся тут, на нёманскім беразе, яшчэ ў 1720 г. Пагорак тады умацавалі. А ў 1853 г. частка царквы абрываўся разам са стромай. Пасля гэтага здэрэньня зрабілі земляны насып тайшынёю 5-7 мэтраў і заблякаў яго. Гэты штучны пласт зямлі сёняня вельмі небяспечны. Да таго ж пагорак унутры аблытаны каналізацыяй, працы якою ў Нёман пабач з Каложай выцякаюць шкодныя сцёкі з гарбарні. Небяспеку пацвердзілі папярэдні дасыпаваны пагорок, у якім рабіліся сывідраваны глыбінёй 18-20 мэтраў.

Летасць у Горадні адбылася прадстаўнічая міжнародная канферэнцыя, адмыслова прысьвячаная Каложы. Вучоныя прызначылі, што царква ёсьць унікальны помнік, якому пагражае поўнае разбурэнне. Вырашана было целкам вывучаць гістарычны ландшафт на-

зрабіць поўную рэстаўрацыю Каложы адпаведна XII ст. Гэта будзе цалкам выдуманы храм, паколькі нікто ня ведае, як ён тады выглядаў. Вядома, існуе мэтад матэматачных заканамернасцяў, з дапамогай якога можна пралічыць меркаваныя памеры царквы. Аднак

існуе ўжо калі 30 летаўніцаў, з дапамогай якога можна пралічыць меркаваныя памеры царквы. Аднак існуе ўжо калі 30 летаўніцаў, з дапамогай якога можна пралічыць меркаваныя памеры царквы. Аднак

існуе ўжо калі 30 летаўніцаў, з дапамогай якога можна пралічыць меркаваныя памеры царквы. Аднак

існуе ўжо калі 30 летаўніцаў, з дапамогай якога можна пралічыць меркаваныя памеры царквы. Аднак

існуе ўжо калі 30 летаўніцаў, з дапамогай якога можна пралічыць меркаваныя памеры царквы. Аднак

існуе ўжо калі 30 летаўніцаў, з дапамогай якога можна пралічыць меркаваныя памеры царквы. Аднак

існуе ўжо калі 30 летаўніцаў, з дапамогай якога можна пралічыць меркаваныя памеры царквы. Аднак

існуе ўжо калі 30 летаўніцаў, з дапамогай якога можна пралічыць меркаваныя памеры царквы. Аднак

існуе ўжо калі 30 летаўніцаў, з дапамогай якога можна пралічыць меркаваныя памеры царквы. Аднак

існуе ўжо калі 30 летаўніцаў, з дапамогай якога можна пралічыць меркаваныя памеры царквы. Аднак

існуе ўжо калі 30 летаўніцаў, з дапамогай якога можна пралічыць меркаваныя памеры царквы. Аднак

існуе ўжо калі 30 летаўніцаў, з дапамогай якога можна пралічыць меркаваныя памеры царквы. Аднак

існуе ўжо калі 30 летаўніцаў, з дапамогай якога можна пралічыць меркаваныя памеры царквы. Аднак

існуе ўжо калі 30 летаўніцаў, з дапамогай якога можна пралічыць меркаваныя памеры царквы. Аднак

існуе ўжо калі 30 летаўніцаў, з дапамогай якога можна пралічыць меркаваныя памеры царквы. Аднак

існуе ўжо калі 30 летаўніцаў, з дапамогай якога можна пралічыць меркаваныя памеры царквы. Аднак

існуе ўжо калі 30 летаўніца

Каляніяльны сындром

Юрыдычны статус Беларусі як незалежнай краіны застаєща ў пэўным праўным вакуме. Навызначаная пераемнасць — адкуль гэтая краіна і «дзе яна была раней».

Самая гісторыя Беларусі як палітычнага субекта складаеца толькі сёньня, калі ў суседзіі ужо напрацаваныя клясычныя канцепцыі ўласнай гісторыі, дзе Беларусь падаеца толькі як аб'ект, як вечна падніявальная шэраг маса, а ўсё, што вылучалася на гэтым тле, забіраеца і ўключыла ў сваю систэму карадынату. Ня дзіва, што праразейская менская преса («Семь дніў», «Советская Беларуссия» ды інш.) падае, напрыклад, бітву пад Воршай 1514 г. як «обычное для того времени княжеское столкновение». На фоне расейскай гісторыі Карамзіна і Бястужава-Руміна гэта, безумоўна, так, але на фоне «вечных падніявальных беларусаў»...

Стварэнне гістарычных стэрэotypаў ні ў адной краіне не абыходзіцца без гіпэрбалізацыі. Асабліва ў гэтым сэнсе выразны прыклад Расеі, дзе на факталягічна гліняных нагах (дагэтуль спрачающа, «откель пошла» — з Ноўгарада ці з Кіева?) за два стагодзідзі ўзыведзены калес з фантамаў і наўкукова ўзаконеных мітаў. Хапас гіпэрбалізацыі і ў іншых нашых суседзій. А вымагае гэтага сам жанр нацыянальна-дзяржаўнага або імперскага будаўніцтва. Кволая праўда гістарычных фактаў малапрыдатная для дзяржаўнай ідэялігі і палітычнага іміджу краіны. Факты — як фарбы, якім малое мастак. І таму, калі ствараеца новая незалежная дзяржава, гіпэрбалізацыя непазыбжная. Так было заўсёды і паўсюль у съвеце. Ужо сама атрыбутика — герб, сцяг, гімн — адрасаваная больш да сэрца, чым да разуму людзей. Хто можа процістаяць такай творчасці? Хіба той, чые інтарэсы не супадаюць з інтарэсамі гэтай краіны, хто прадстаўляе ў гэтай краіне інтарэсы іншай.

Ствараючы канцепцыю субекта Беларусі ў гісторы, мы непазыбжна прамовім і такія слова: акупацыя, каляніяльная адміністрацыя, каляніяльная преса... Гэта будушчы не эмацыйныя воклікі, а юрыдычна вывераныя азначэнні.

Мы — спадкаемцы Вялікага Княства Літоўскага і Беларускай Народнай Рэспублікі і маем поўнае права дакументальна вызначыць сваю пераемнасць ад гэтых дзяржаваў, бо іх стварылі не расейскія цары ці польскія кіазі, ня Ленін і не Пілсудзкі, а нашыя продкі на нашай зямлі. Такі погляд — не нацыяналістычны жарсыці, а неад'емная частка нацыянальных інтарэсаў незалежнай дзяржавы Беларусь. Абсурдна алмаўляща ад гэтых інтарэсаў тamu, што недзе ў Маскве, Варшаве, Кіеве ці Вільні яны некаму недаспадобы. Абсурдна, бо гэта значыць аслабляць нашу незалежнасць і нашу краіну на карысць іншых дзяржаваў. Чым і займаеца на Беларусі афіцыёная ды пры гэтым антыдзяржаўная каляніяльная праразейская преса.

Ламаш, гаспада, — на строіц!

«Мэрсэдэс» ёсьць, целаахоўнік таксама. Трэба свая газэта

Зноў даводзіца канстатавацы: адстаем мы ад Расеі, адстаем. На гэты раз у такой пікантнай справе, як перадзел сродкаў масавай інфармацыі.

У суседзіі гэтыя працэс даўно ідзе. Скажам, у Маскве ні для каго не сакрэт, што газету «Сёдня» і канал НТВ кантролюе «Мост-банк». Можна доўжыць прыклады, але звязліся ўжо і свае, беларускія. Прыблізна да сёлетнія вясны стасункі па лініі «бізнес — прэсса» мелі ў нас даволі прымітывныя характеристы. Купляліся асобныя журналісты (трэба рэчы называць сваімі імёнамі), якія прарапандавалі ў прэсе дасяненны тae ці іншае фірмы. Шырокую распаўсюджанасць набылі таксама разнастайнія п'янкі пад назваю «прэзэнтациі». У некаторых рэдакцыях на іх хадзілі па чарзе, бо там «дарылі» пакеты з рознымі карыснымі речамі.

Вядома, усё гэта захавалася і цяпер. Калегі добра ведаюць, хто, для каго і за што піша. Праўда, акурат увесну колькасць пачала пераходзіць у якасць: наш бізнес назапасіў дастаткова капіталу, каб займець уласнай сродкі інфармацыі. Гэта нармальная ўвогуле рэч, толькі ў нас яе, як заўсёды, стараюча зрабіць ненормальнай.

У сярэдзіне году выйшоў першы нумар «Мужскай газеты ALEX». Асноўная краіна фінансаваныя — Бе-

ларуская страхавая кампанія, канкрэтна — яе прэзыдэнт Я. Еракавец. Але, выпусціўши адзін нумар, журналісты разбягліся. Зараў бізнесмен шукае новых.

Амаль у гэты ж час пачала выходзіць «Газета Андрея Клімова». Прадпрымальні малады чалавек, відаць, зразумеў, што грошы — гэта яшчэ ня ўсё. Патрэбны імідж, а яго без уласнай, цалкам падкантрольнай газеты стварыць цяжка.

Газета ўсё ж атрымалася слабаватая. Гэта хутчэй больш-менш прыстойны варыянт «Знамени юности» (бальшыня кадраў — адтуль). Даразы, за паласу Андрэй Клімав плаціць калі мільён рублёў (на-новаму — сто тысячай). Такім чынам, для многіх маладых журналісту дылемы — праца віц на Клімава ці не — няма. Увогуле ж працэс адлампавання журналісту з афіцыйных выданьняў толькі распачаўся.

З надзеіных краінаў вядома, што праблема стварэння сваёй масавалітчай газеты сур'ёзна абмяркоўваецца ў фірме «Пушэ». Верагодная кандыдатура на пасаду галоўнага рэдактара — пэўны аглядалык з «Народнай газеты». Праўда, гэта не канчаткова. Бяру на сябе съмеласць меркаваць, што паслужыла адной з прычынаў, дзеля якіх «Пушэ» марыць пра ўласную газету. Недзе ўвесну вакол фірмы разгарэўся скандал: супрацоўнікі Кантрольнай па-

латы раскапалі вельмі непрыемныя для «Пушэ» факты. Фірма атрымала ад Міністэрства энергетыкі вялікі кредит, але распарацілася ім, мякка кажучы, ня так, як трэба.

На паседжанні Рады Кантрольнай палаты прысутнічалі карэспандэнты некаторых газет, у тым ліку «Звяздзы» і «Народнай газеты». Таго ж самага дна «Звязду» наведала адна дама — кіраўнік рэкламнага агенцтва. Яна прапанавала журналісту паслыядоўна «падумаш», «не даваць артыкул», «рэкламу мільёнаў на 50» і г.д. За дамаю звязаўся мужчына, той ужо наведаў рэдактара і таксама настойліва прасіў «падумаш». У «Звяздзе» падумалі і артыкул надрукавалі. У «Народнай газетэ» — не. Наколькі нам вядома, на

паседжанні Рады ад «Народнай газеты» прысутнічалі... той самы аглядалык...

Такім чынам, усё адносна прости і даўно вядома: хто плоціць, той замаўляе музыку. Што замовіць, тое і будзеш граць. Прымітыўна, груба, але ў нас так. Хоць па-людзку зразумела: вялікай грошы патрабуюць вялікай комплекснай абароны. Як у галіне палітыкі, так і ў сродках масавай інфармацыі. У галіне палітыкі бізнес, на маю думку, ня мае цяпер вялікіх праблемаў. Тоё сана будзе і з друкам. Задзёсды знойдзушы аховыя прадаща. Увогуле, хочацца згадаць Генры Форда: «Сумленны журналіст працаўца аднойчы».

Андрэй ШАВАНДА

Магдэбурскія права ў новым выглядзе

25 жніўня ў Горадні адбылася прэзентацыя абласной філії Беларускага фонду падтрымкі дэмакратычных реформаў імя Льва Сапегі.

Асноўнай сваёй задачай Фонд лічыць дэцэнтралізацыю ўлады на Беларусі і стварэнне рэальнага мясцовага самакіравання, традыцыі якога існавалі ў нас у выглядзе Магдэбурскага права.

Старшыня Фонду дэпутат Менскага гарсавету Г.Куневіч перакананы, што менавіта з гэтага пачынаеца дэмакратызацыя жыцця.

Эксперыты Фонду ўжо падрыхтавалі ўласную канцепцыю рэформавання сыстэмы мясцовых Саветаў. Але, зважаючы на то, што цяперашнія ўлады адмоўна ставяцца да радыкальных зменаў, дык прапануеца напачатку захаваць аблываныя Саветы. А ў будучыні неабходна зменіць тэртыярнальна-адміністрацыйны падзел, створаны яшчэ за Сталінам.

Сяргей АСТРАЎЦОЎ

Палякі спадзяюцца, што акаўцаў прызнаюць

23 жніўня гарадзенскія палякі сбраўліся на сход. Акурат на 55-я ўгодкі падпісаныя пакту Молатава-Рыбэнтрапа. Зрэшты, гэтыя даты ані разу не прагучала ўголос, нібыта на Беларусі пра яе забаронена гаварыць. Фармальна ўрачыстасць прысывіці 50-м ўгодкам Варшаўскага паўстаньня. Але, паколькі з ягоных удзельнікаў нікога не было, дык сапраўдным зместам сходу стала прысывіць некалькіх дзясяткіў вэтэранаў Армii Краёўай з Варшавы. Аўтобусы зь імі затрымаліся на мяжы, але гасціў цярпілівічы чакалі. Узнічалаў іх старшыня арганізацыі жаўнеру АК Наваградзкай акругі сп. С.Каралькевіч.

Паўднёваафрыканскія лётнікі ў небе над Варшавай

Прадстаўнікі Саюзу палякаў удзельнічалі ў съвяткаваныні ўгодкаў паўстаньня ў Варшаве. Палякі расчулілі прабачынныя прэзыдэнта ФРГ Р.Герцага: ён перапрашаў за немцаў, якія зынічылі разам з паўстанцамі і самую Варшаву. Ім вельмі не спадабалася, што не прыехаў запрошаны прэзыдэнт Б. Ельцын, замест якога быў усяго толькі пасланец. Расейцы лічыць, што ім перапрашаць няма чаго, бо прызвалені Польшчы загінула 600 тысячай савецкіх вайскоўцаў.

Палякі, аднак, перакананыя, што ў дні Варшаўскага паўстаньня апошні раз сышлісці мэты фашыстаў і Саветаў. Сталін даў Гітлеру «вольную руку», каб той зынічыў палякіў. Тым самым СССР здрадзіў сваім саюзніцкім абавязкам. У варшаўскім небе гінулі нават паўднёваафрыканскія (!) экіпажы, якія прылягіталі за сотні кіляметраў, каб скінуць паўстанцам боезапас, мэдыка-

мэнты, харчы. Тымчасам за Віслай у некалькіх сотнях метраў стаяла Савецкая армія і спакойна назірала за падзеямі. Расейцы ня толькі ані разу не дапамаглі артылерыйскім або авіяналётам, але нават не падкінулі паўстанцам зброяў, хая ім гэта зрабіць было нашмат лягчэй, чым хоць бы тым паўднёваафрыканскім пілотам.

Асабліва цяжка давялося жаўнерам польскай дывізіі імя Касцюшкі, якія са зброяй у руках стаялі ў зарэчным раёне Варшавы — Празе — і мусілі назіраць, як фашысты на іх вачах зынічылі сталіцу. Сярод касцюшкайцаў быў і гардзенец сп. А.Валынскі, які сказаў на сходзе, што ў польскіх жаўнероў крывавіла ў тых дні сэрца.

За што ваявалі Армія Краёўа?

Што цікава, гаспадары адразу забыліся на назыву «Беларусь», як толькі звязаліся да прыезджых акаўцаў. Напрыклад, старшыня гарадзенскага аддзелу СПБ сп. С.Пэлута пачаў рабіць звязкі з прыезджымі зброяў, якія ставяцца да акаўцаў?

С.Каралькевіч сказаў, што «шавіністычная пралаганда ў Беларусі, Летуве і Украіне ачарніла АК». Ён лічыць, што Армія Краёўа несла на сваіх штандартах незалежнасць і бараніла ўсіх беларусаў, бо не ваявалі паўстанцы. Напрыканцы ён зыніч зазначыў, што з «шавіністычнымі лёзунгамі мы ня ўвойдзем у аўяднаную Эўропу».

Падсумоўваючы, сібра галоўнай управы СПБ сп. Т.Малевіч сказаў: не зважаючы, што акаўцы змагаліся за

пагторнае далучэнне нашых земляў да Польшчы, яны мелі агульную з савецкімі партызанамі мэту — барацьбу з фашыстамі. Карацей кажучы, яны таксама вызвалілі Беларусь ад нямецкага войска.

Акаўцы чакаюць вырашэння свайго лёсу

Сход 23 жніўня адбыўся съціпла. Не было тэлебачаньня. Сцэну аздаблялі толькі беларускі ды польскі съція. Арганізатары съядома не запрасілі прадстаўнікоў ўлады, паколькі АК ў Беларусі яшчэ «па-за законамі». Не былі запрошаныя і прадстаўнікі вэтэранскіх арганізацыяў, якія ставяцца да акаўцаў, якія было зазначана, варожка. Аднак была выказана ўзлённасць, што неўзабаве ситуацыя зыменіцца.

Нядзяўна, пасля амаль гадовой працы, урадавая камісія па пытаньнях Армii Краёўай зрабіла свае вынікі. Камісія лічыць, што жаўнерам АК, як вайсковай фармациі антыгітлероўскай кааліцыі, павінны быць нададзены адольковавыя права з астатнімі вэтэранамі. Урад, у свой чарод, падаўшы гэту прапанову на разгляд сесіі ВС.

Палякі спадзяюцца, што ў 50-я ўгодкі заканчэння II сусветнай вайны, а таксама і ў наступную дату вызваленія Беларусі акаўцы будуть нароўні з усімі сядзяць у прэзыдiumах і ўдзельніцаць у ўрачыстасцях. А пакуль варшаўскія госьці накіраваліся ў мясціны быўшых баб

Нямеччына зацікаўленая, каб Беларусь была незалежная і дэмакратычная

На мінулым тыдні Нямеччыну з трохдзённым рабочым візитам наведаў міністар замежных справаў Беларусі Уладзімер Сянко.

Падчас перамоваў з краініком нямецкага замежнапалітычнага ведамства сп. Клюсам Кінкелем былі закрынутыя пытанні ўдзелу Беларусі ў праграме «Партнэрства дзея міру», нэутралітэту нашае краіны, а таксама праблема кантрабанды радьеактыўных матар'ялаў.

Апошняя тэма асабліва актуальная пасля таго, як нямецкія спаслужбы выкрылі шэраг злачынных групаў, што, як мяркуеца, кантрабандай перапраўлялі розныя тыпы радьеактыўных рэчываў з краінай СНД. У канцы візиту ў ФРГ сп. Сянко падкрэсліў, што ў якасці транзытнай

краіны Беларусь лічыць сваім абавязкам паставіць заслону падобным злачынствам. Клюс Кінкель, у сваю чаргу, пропанаваў тэхнічную дапамогу Боне для паліпшэння магчымасцяў выяўлення радьеактыўных матар'ялаў. Апрача таго, Беларусь ужо атрымала кантрольныя прылады ад Злучаных Штатаў.

Гаворачы пра прыярытэты беларускай вонкавай палітыкі, Уладзімер Сянко сказаў, што ў рамках існага заканадаўства Беларусь ужо навязала шчыльныя сувязі з ЗША і Расеяй. Як адзначаюць нямецкія сродкі масавай інфармацыі, у дачыненіі да югаслаўскага канфлікту міністар замежных справаў Беларусі выказаў поўную падтрымку пазыцыі Масквы.

На выніковай прэс-канфэрэнцыі сп. Кінкель заявіў, што

Можа атрымацца, што Лукашэнка будзе каштаваць Маскве даражай за Кебіча

Аляксандар Лукашэнка, які абяцаў «выбаршыкам, што хутчай за Кебіча створыць адзіную рублёвую зону з Расеяй, прыйшоўшы да ўлады, здаецца, зразумей, што размова пра аўяднанне грашовых систэмай — гэта ўсяго толькі прыгожая казка. Таму новыя беларускія ўлады цяпер робяць заходы, каб атрымаць ад Масквы тое, што яна даўно павінна была заплаціць.

Найперш гаворка йдзе пра «рэальную арэндавую плату» за стратэгічныя вайсковыя аўкты, якія належаць Беларусі, але выкарыстоўваюцца цяпер Расеяй.

У Беларусі разъмешчаныя прынамсі два аўкты, якія маюць выключнае значэнне для стратэгічнай бяспекі Расея. Гэта амаль пабудаваныя (ступень гатоўнасці больш за 90%) радыётэхнічны вузел систэмы папярэджання ракетнага нападу над Баранавічамі і разъмешчаныя каля Вялейкі функцыянальны цэнтар сувязі ВМФ, што арыентуе падводныя і наземныя вадаплавы на велізарнай акваторыі — ад Балтыскага мора і Атлантыкі да Індыйскага акіяна.

Да самага апошняга часу Масква плаціла Менску за выкарыстыванне цэнтра сувязі ды іншых вайсковых аўктаў сумы, зыходзячы з кошту арэнды зямлі. А для расейскіх вайскоўцаў ён вызначаўся сапраўды «спа-брацку» — плата настолькі мізэрная, што некаторыя беларускія палітыкі, якія прыяжджалі ў Маскву на перамовіны пра аўяднанне рубля і «займыка», казалі, што ім сорамна называць нават агуль-

ную суму расейскіх арэндавых выплатай.

Цяпер, мяркуючы па ўсім, сытуацыя мяняецца ў бок пагарашэння для Масквы. І рэч ня толькі у Баранавіцкім вузле ды цэнтры сувязі ВМФ — хай сабе эз вялікім цяжкасцямі, але такія аўкты могуць быць пабудаваны ў Расеі за 5-6 год. Прайда, на гэта спатрэбіца каля 7 трлн. рублёў, якіх Міністэр папросту ня мае. Але, акрамя таго, спатрэбіца яшчэ на меней за 10 трлн. для стварэння ўласнай групouкі супрацьпаветранай абароны на заходніх межах — за эксплуатацыю сваёй беларускіх таксама маюць намер запатрабаваць дзясяткі мільярдаў рублёў.

Але й на гэтым у Менску наўрад ці спыняцца. Рэч утым, што стратэгічныя войскі Расея, якія стаяць у беларускіх лясах, займаюць 24 тыс. га лесу. Непасрэдныя страты, якія штогод нясе з гэтага Менск, роўныя амаль 2,2 трлн. рублёў. Яшчэ 442 млрд. Масква зберагае на арэнде жылых і нежылых памяшканьняў (агульная плошча 1710 тыс. кв.м.) для сваіх вайскоўцаў на Беларусі. На фоне гэтых лічбаў прапанаваныя Масквою 5 млрд. рублёў за арэнду вузла ў Баранавічах і амаль гэтупакі ж — за цэнтар сувязі ВМФ выглядаюць праста съмешна. І гэта ў Менску выдатна ўсьведамляюць. Зрэшты, у Расеі ёсьць адзін козыр, з дапамогай якога яна можа вырашыць гэтую праблему — кошт энерганосбітаў, што пастаўляюцца на Беларусь.

Аляксандар КАРЭЦКІ
(Коммерсанть-DAILY)

Украіна аддае бамбакі за газ

Украіна разглядае магчымасць перадачы Расеі баявых самалётаў як пакрыцця часткі доўгу за паставкі газу.

Эксперыты ўжо падрыхтавалі для ўраду Украіны даклад, у якім ацінваеца магчымасць продажу стратэгічных бамбакіў. Украіна вінная Расеі за газ прыблізна 1,8 млрд. дойчэмарак. У ліпені яна паабяцала выплаціць адну трэць запазычанасці на працягу трох найбліжэйших месяцаў.

Reuter

Нямеччына зацікаўленая ў супрацоўніцтве з сувэрэнай, мяркуючы, дэмакратычнай і эканамічнай місцай Беларусь. Гэта свайго роду ідэал. Але, як падкрэсліваў у Боне Ул.Сянко, выйсыці да гэтага ідэалу самастойна Беларусь ня здолеў. Клюс Кінкель падаў зрабіць ўсё магчымае, каб паскорыць заключэнне пагаднення аб супрацоўніцтве паміж Беларуссі і Эўрапейскай супольнасцю.

Сянко зважаўшы, што Беларусь гатовая далучыцца да наўтаскай праграмы «Партнэрства дзея міру», ад якой яна чакае «прыкладна таго ж, што і ўсё ўрэгейскія краіны». Гэта адна са складовых частак інфраструктуры ўрэгейскай бяспекі, бо быцца па-за праграмай — значыць адсунуцца ад істотнага зьявіння, што злучае ўрэгейскія дзяржавы». Далей сп. Сянко сказаў, што трэба яшчэ раз ацаніць, «што такое наш інштравітэт, як мы бачым гэтае паніцце, як мы павінны ставіцца да дамовы пра калектыўную бяспеку ў рамках СНД, выпрацаўшы нейкую больш ясную агульнадзяржаўную лінію ў нашых контактах з Расеяй». Гэтае выказванне съвядчыць, што новыя міністар замежных справаў, як і ягоны папярэднік, ня мае яснай карошыны вонкавай палітыкі Беларусі, ня мае выразна арэзсленай канцепцыі, якая расставіла ўсе акцэнты і арыентыры.

Прайда, Ул.Сянко мяркую, што падобная канцепцыя не магла быць хутка створана, што трэба было прыціц «пэўны этап» і што Беларусь толькі падышла да моманту, калі можна «вымрэзаны і ясна для сябе сформуляваць гэтую мэты». Ен лічыць, што зараз трэба пра-

весыці на гэту тэму шырокую дыскусію, перш за ўсё ў парламанце, які, згодна з Канстытуцыяй, вызначае асноўныя кірункі замежнай палітыкі. Пасол Беларусі ў ФРГ сп. Садоўскі зазначыў на прэс-канферэнцыі, што гэтае пытанні будзе прапанавана для ўключэння ў парадак дня чарговай сесіі Вярховнага Савету Беларусі, якай пачненца 27 верасня.

Спыняючыся на дачыненях Беларусі з суседнімі краінамі, сп. Сянко недвухсэнсонаў заўважыў: «Я думаю, што дачыненіі з Расеяй — гэта аксыём». Але адразу ж дадаў: «Для Беларусі жыццёвым важнае вельмі шырокія кантакты з навакольнымі съвядчыць, найперш з суседнімі, I, вядома, з заходнім супольнасцю. Тут мы будзем рабіць ўсё, каб не дапусціць аслаблення».

Закранаючы тэму далейшых эканамічных дачыненій з Расеяй, міністар замежных справаў Беларусі сказаў: «Дзейнасць былога ўраду — бурная, энэргічная, працяглая — па аўдзяднанні грашовых систэмай Беларусі ў Расеі саслужыла для нашага іміджу за мяжой вельмі нэгатыўную службу. Сёння ўжо на йдзе гаворка пра аўдзяднанне грашовых систэмай у бліжэйшай I сядзяні ўрэгейскімі пэрспэктыўамі. Прычыны тут найперш у эканоміцы, бо ў Расеі інфляцыя складае 6-8%, у нас — 40% і болей. Гэта рэчы несувымерныя, і ўжо сама Расея гэтага не жадае, што цалкам натуральна. З адсоўваннем грашовых систэмай адсюваеца і пагроза реальнага аблежавання нашага сувэрэнітэту».

Падрыхтаваў
Вінцук ШОСТКА

«Амерыка» спыняла існаваныне

Штогодзечны часопіс «Амерыка», які выдаваўся амэрыканскім урадам для супрацьдзеяньня савецкай прарапагандзе ў гады халоднай вайны, спыняе сваё 38-гадове існаваныне.

Хаця галоўную ўвагу часопіс надаваў прывабнасці амэрыканскага ладу жыцця, на ягоных старонках з'являліся таксама і матар'ялы, прысвечаныя праблемам амэрыканскага грамадства, праўда, у крху палегчаным выглядзе.

На вокладцы апошняга нумару часопіса «Амерыка» — здымак жанчыны, фота якой было апублікавана на вокладцы самага першага часопіса 38 год таму, калі яна была маленькаю дзячынкою.

AP — USIA

Добрых
дыпляматай
не забываюць
ні свае, ні чужыя

у суботу, 27 жніўня, у Астраўцы адбылося ўрачыстае адкрыццё бюста Язэпа Гашкевіча (1815—1875) — першага консула царскай Расеі ў Японіі.

Я.Гашкевіч нарадзіўся ў быльм Рэзыцкім павеце, вучыўся ў Менскай і Пецярбургскай духоўных сэмінарыях, атрымаў універсітэцкую адукацию. Ён валодаваў 13-шо мовамі, у тым ліку японскай і ідыш. Наш змялк зрабіў бліскую дыпляматичную кар'еру. Прыйшоўшы ў Японію ў якасці першага расейскага консула, ён скрыў імпэртарскі двор выдатным веданнем японскай мовы і культуры, што спрынёсіла да паспяховага завязання расейска-японскіх дыпляматичных дачыненій. Я.Гашкевіч увайшоў у гісторию і як аўтар першага расейска-японскага слоўніка. Апошня гады жыцця былі дыплямат правёу у маёнтку Малі поблізу Астраўца, тут ён памёр і пахаваны. Marinu, аднак, пакуль не адшукалі.

На адкрыцці помніка прысутнічалі і прамаўлялі мясцовыя краінікі, а таксама ганаровыя госьцы: часовы павернены на спраўах Японіі Акіра Татэяма, былы міністар замежных справаў Пястро Краўчанка (адзін з ініцыятараў стварэння помніка), прафэсар Адам Мальдзіс (дарэзы, родам з Астравечыны), прадстаўнік расейскага пасольства ў Менску сп. Каваленка і інш. Выступіў таксама аўтар помніка скульптар Валяр'ян Янушкевіч.

У гэты ж дзень у Астраўцы быў створаны беларуска-расейска-японскі Фонд імя Гашкевіча, прэзыдэнтам якога абраная загадыца аддзелу культуры Астравецкага райвыканкаму Данута Чарнушэвіч, сакратаром — вядомы беларускі дасыледнік Янка Саламеевіч.

Юзэфа КАРЛОВІЧ

ПРЕСТАЖНАЕ ІМЯ ПРЕСТАЖНЫ БАНК

МАГНАТБАНК

MAGNATBANK

Беларускі акцыянэрны камэрцыйны банк

Апэратыўна, прафэсійна, з павагаю да кліентаў —

УСЕ ВІДЫ БАНКАЎСКІХ ПАСЛУГ.

Калі Вы хочаце зэканоміць час і памножыць свае капіталы, стачаўсясія кліентамі

Магнатбанка

БЯСПЛАТНА, БЕЗ ПРАБЛЕМАЎ І БЕЗ ЧАРГІ

- адкрываем раҳункі;
- прымаляем плацёжныя дакументы да 16-й гадзіны;
- ажыцьцяўляем плацяжы па Беларусі на працягу трох гадзін;
- афармляем дэпозытныя уклады фізычных і юрыдычных асобаў;
- ажыцьцяўляем разьлікі з Расеяй на працягу трох банкаўскіх дзён.

Купляем і прадаем расейскія рублі.

Калі Вы жадаеце стаць саўладальнікам банка з прэстыжнай назвай і самым дынамічным разьвіццём, купляйце акцыі МАГНАТБАНКА.

Вы можаце падпісацца на акцыі МАГНАТБАНКА на адрасе:
Рэспубліка Беларусь, 220050 г.Менск,
вул. Берсана, 14
Телефоны:
Прыватна.....20-55-34
Аддзел карэспандэнцкіх раҳункаў.....20-76-25
куплі-продажу расейскіх рублёў.....20-76-25
Аддзел каштоўных папераў.....20-76-25

а таксама ў філіях МАГНАТБАНКА:
№1 — 220050, г.Менск, вул.Чарнышоўская, 10а.
Тэл. 66-00-73, 66-11-55.<

ГІСТОРЫЯ Як была разбрэона армія Булак-Балаховіча

ГІСТОРЫЯ

У лістападзе 1920 г. генерал Станіслаў Булак-Балаховіч разам з войскам баявія дзея на іншых антыбальшавіцкіх франтох ужо съіхалі: з актыўнай барацьбы выйшлі вялікія дзяяржавы, падпісалі дамовы аб замірэнні Эстонія і Польшча, заканчвалася крымская эпапля генерала Урангеля. Войска Булак-Балаховіча і ўкраінскі корпус атамана Сямёна Пятлюры засталіся на той момент адзінау арганізаванаю сілаю, што рэальна ваявала з бальшавікамі ў Эўропе. Але каб пасыпець масава падняць беларуское сялянства, што пачаў ажыццяўляць Булак-Балаховіч, засталося зусім мала часу. Самаарганізацыя беларускага цывільнага насельніцтва прайвіца крыху пазней — у Слуцкім збройным чыне. Але адлегласць паміж падзеямі літаральнай ў некалькі дзён пры той дынаміцы шмат што значыла. Пасля 15-дзённых баёў войскі генерала Булак-Балаховіча вымушаныя былі адступіць у межы Польшчы дзяяржавы.

Ян ГРЭЧЫЦ

Пад канец польска-бальшавіцкага вайны, яшчэ да падпісання Рыскага трактату, разглядаліся розныя варыянты эвакуацыі іншаземных саюзініцкіх войскіў з Польшчы. Так, 10 верасня 1920 г. Барыс Савінкаў накіраваў ліст да шэфа канцылярыі прэм'ера Францыі, а таксама да вялікіх міністэрстваў Францыі і Вялікабрытаніі. Ён паведаміў адрасатам, што Балаховіч адмовіўся выправаўляць армію ў Крым. На менш красамоўную заяву данскіх і кубанскіх казакоў, дзе яны выказаліся за далучынне да арміі Булак-Балаховіча. Гэтая аддзелы выказалі недавер іншаму камандзеру — ген. Глазэнроу, ідэйна звязаному з ген. Дзянікіным і ген. Урангелем, якія былі супраць незалежнасці казацкіх дзяяржаваў. Пазыцыя данскіх і кубанскіх казакоў перагукаеца з выказваннем Карала Вэндзягольскага пра ўніверсальны і дэмагаічны дуктатычны дух войскі Балаховіча.

Рыскі трактат абавязаў Польшу распушыць украінскія фармаваныя Пятлюры, расейскія — Савінкаў і беларускія — Балаховіча. Польскія ўлады строга пільнаваліся раашнінай трактату, асабліва што да войскі і арганізацыі, якія мелі на мэце адбіду расейскіе дзяяржавы або стварынне новых дзяяржаваў на абрашах бытой імперыі. Тэлеграма начальніка Генэральнага штабу Войска Польскага ген. Тадэвуша Развадоўскага не пакідала месяца ілюзій:

«Кастрычнік 1920.

Аддзелы Балаховіча, Перамыкіна і Пятлюры нам не падпрадкоўваюцца і ў дзень ратыфікацыі [мірных трактатаў з саюзіцкай Расеяй] усялякія дачыненіны зь імі спыняюцца. Да гэтага часу, маючи маральныя абавязкі перад вышэзгаданымі аддзеламі, мы іх скіпавалі, паколькі прапанаваў саюзіці зброю яны не прынялі. З моманту ратыфікацыі ўсялякая наша дапамога ім спыняецца.

Калі іх выцесьняць на нашу тэрыторыю, яны будуть разбрэонены. Ка- мандаваныне саюзіцкіх войскіў на можа накладацца на нас адказнасць за захаваныне варункаў замірэння ѹ міру аддзеламі, якія нам не падпрадкоўваюцца. І выступаць у абарону якіх ані збройным, ані дыпляматычнымі шляхам мы не зьбіраемся».

Іншая тэлеграма начальніка штабу Войска Польскага да в/а вайсковага аташэ ў Парыжы капитана Г.Морстына ад 15 кастрычніка 1920 г. надае сценару яшчэ больш выразнасці. Тэлеграма мела стварыць у французскага саюзініка ўражанье, нібыта Польша з ўсімі моць падтрымлівае незалежніцкі імкненіні народу пад са- ўецкім панаваньнем, хоць ген. Развадоўскі хвіліну таму выдаваў распара- джэніні наконт будучага лёсу са- ўецкіх войскіў. У гэтай тэлеграме начальнік Генэральнага штабу піша, што Польша ўтрымлівае на лініі замірэння 12000 жаўнераў Балаховіча, якія дапа- могут пры высадцы дэсанту на Мазыр, а стуль — на Жлобін ці Оўруч, у залежнасці ад сітуацыі. Гомель, маўляў, у гэтым пляне не прадугледжваўся, таму «самаволя» ген. Балаховіча не дала плёну.

Відавочна, што Польша, з аднаго боку, рыхтавалася зьніць зь сябе адказнасць за ваенную дзеянасць Балаховіча (ды іншых) па-за лініяй

Урсыкі з кнігі: Marek Cabański. General Stanisław Bułak-Bałachowicz. Warszawa, 1993.

Працяг. Пачатак у №32.

замірэння, а з другога боку, дакля- равала перад Францыяй усялякую пад- трымку далейшага змагання з баль- шавікамі.

Віцэ-міністар замежных спраў Ян Домбскі спрабаваў асабіста намовіць ген. Балаховіча пакінуць тэрыторыю Польшчы. Гэтую справу зрабілі пікантна адпаведныя абяцацьні, дадзе- ныя саюзікаму паслу Льву Карабану перад размовай з Балаховічам. Генэрал пісьмова апратэставаў усю справу і апавясьціў прэсу.

Завязка апісаных тут драматычных падзеяў адбылася напачатку кастрычніка 1920 г. Польска-саюзіцкія мірныя перамовіны, першы тур якіх праходзіў ў Менску, датычылі таксама і Беларусі, якая, з аднаго боку, мела быць элементам фэдэральных плянаў Польшчы, а з другога — саюзіцкага — боку ўяўляла сабою важны стратэгічна-палітычны абшар. Падчас перамовіны адбыўся славуты дыялёт паміж дэлегатаў:

«**Еф**: ...Беларусь павінна застацца ў сферы расейскіх упłyvaў, паколькі ў нас ёсьць абавязкі перад яе насельніцтвам / мы павінны абараніць яго ад вяргання польскіх паноў. Гэта сацыяльнае пытанье, бо селянін там рускі, а памешчык — паляк...»

Ладась: Развязыцца беларускага пытанаў польскім бокам сусветная грамадзкая думка успрыняла б як най-лепей. Расея сама пазбавіла сілы акт падзелу [Рэчы Паспалітай — рэд.]. Такім чынам, гэтыя тэрыторыі належалі, уласна кожучы, да Польшчы, таму формула вырашэння гэтай справы лёгка была б знайдзеная».

Аднак аказалася, што аргументы Ефі былі больш вакжкі.

Папярэдня ўмовы Рыскага трактату былі падпісаны ў Рызе 12 кастрычніка і ўвайшлі ў сілу 2 лістапада 1920 г. Артыкул 2 гэтых прэлініяровых абавязак: «Абодва перамоўныя бакі запёніваюць поўную ўзаемную павагу да дзяржаўнай суверэннасці і ўстрымліваюць ад якога-колечы ўмішаныня ўнутраныя справы іншага боку, прычым абодва перамоўныя бакі пастанаўляюць зъмісціцу ў мірным трактате абавязак, што яны ня будуть ані ствараць, ані падтрымліваць арганізацыю, якія маюць на мэце ўзброеную барацьбу зь іншым перамоўным бокам, нацэленую на скіданыне дзяржаўнага або грамадзкага ладу іншага боку, замах на яго тэрыторыяльную цэласць, а таксама арганізацыю, якія прыпісваюць сабе ро- лю ўраду супрацьлеглага боку».

З моманту ратыфікацыі гэтая дамовы абводва перамоўныя бакі абавязаюцца не падтрымліваць чужых ваеных дзе- янінў супраць іншага боку».

Гэты артыкул істотна паўплываў на зьмест 5-га артыкула падпісанага ў Рызе 18 сакавіка 1921 году мірнага трактату паміж Польшчаю, Расеяй і Украінай. Стыль і мова абодвух артыкулаў маюць выразны саюзікі адбітак і, як шмат іншых палажэнняў гэтых дакументаў, былі навязаныя Расеяй. Менавіта эта здарылася зь Беларусі, калі Ян Домбскі пагадзіўся зь ёйнаю прывідно незалежнасцю, сформулявану у трактате толькі de jure, а de facto Беларусь з самага пачатку была паняволеная Расеяй.

Андже́й Альберт съцвярджае, што Пілсудзкі адмовіўся ад стварэння беларуское дзяржавы, бо ян мог знайсці там саюзініку. Павел Зарэмба піша ў сваю чаргу, што «у Москве вельмі занепакоена чакалі адказу Польшчы ў справе прызнаныя саюзіцкіх рэспублік — беларускай і ўкраінскай

— законнымі прадстаўніцтвамі гэтых народоў. Польская дэлегацыя вуснамі свайго кіраўніка Яна Домбскага запя- рэчыла, каб урады, наслу навязаныя Чырвонай Арміяй, прадстаўлялі волю гэтых народоў. Домбскі пры гэтым у моцных выразах паглумачыў розыніцу паміж паніццем самавызначэння на- цыяў і ленінскаю карыкатураю на гэтае паніцце. Але ўжо 28 верасня было празумела, што польская дэлегацыя пагадзіцца на фіксу подпісай Украінскай і Беларускай Рэспублікай Саветаў пад актам замірэння. Так і сталася. Першым замірэннем было падпісаны, украінскім войскам — са- юзінікам армії — было загадана скласці зброю або перайсці лінію фронту». Дадамо, што тое саме датычыла войскі ген. Булак-Балаховіча.

Генэрал Балаховіч выклікаў у са- вецкага боку непакой, некалькі разоў выказаны Адольфам Ефі, саюзіцкім дэлегаці.

Домбскі прапанаваў выдаць Балаховічу і Пятлюру расейцам, калі расейскі бок загарантует ім амністію... Наўгурда вера ў тое, што саюзіцкі бок стрымася свае абяцацьні, пераплаталася зь нядобрачылівасцій да саюзінікаў. Добра, што прынамсі ў гэтым пытанні не дайшло да паразуменія.

Справа Балаховіча выклікала нават крэзыс у мірных перамовінах, якія з гэтай прычыны ледзьве не прыпыніліся. Ефі наўпраст пытаяўся, чаго хоча Польша: «адкрыта гіру міру ці адкрытае вайны?» Домбскі паведаміў у адказ, што ў выпадку, калі контэррэвалюцыйныя аддзелы будуть выштурхнутыя ў Польшчу, іх абязброяць, але цяжка жадаць, каб у цяперашнія сітуацыі Польша вяла ваенныя дзеяньні супраць нядайніх саюзінікаў.

Аднак мы ведаем, што генерала Балаховіча выкрасылі да сіліцы вы- сильнікаў, укладзенага расейскім бокам на рыхкіх перамовінах.

Каб скончыць гэтыя разважаныні, прывяду яшчэ слова Яна Малецкага: «Украінцы і беларусы, што супра- цоўнічалі з Польшчаю, палічылі Рыскі мір падзелам іхных краінаў, здрадаю і невыкананынем саюзініцкага абавяз- ку з польскага боку... Пятлюра спра- баваў яшчэ — беспаспяхова — распа- чаць партызансскую барацьбу за Збручам, потым 20 тысяч ягоных жаўнероў былі ў Польшчы інтэрнаваны... (Сам Пятлюра падаўся ў Францыю ў 1926 г. быў забіты ў Парыжы, нібыта габрэйскім эмігрантам у адплату за пагромы). Гэтаксама Булак-Балаховіч яшчэ нейкі час вёў безнадзеиную барацьбу ў раёне Мазыра ў саюзіцкай Беларусі».

Адчайная барацьба скончылася. У прыгнечаны і паніцы, разбітыя часта расьцярушаныя аддзелы дабрахвотніцкай армії шукалі скову за дэмаркацыяй лінія, на польскім баку. Першы адзінкі дабраліся да мяжы 26 лістапада і перайшлі якія Альшанаў, натрапіўшы на жаўнероў 18-й пяхотнай дывізіі. У гэты ж дзень згодна з польска-саюзіцкім пагадненнем началося разбрэаныне жаўнероў Балаховіча. Яны здавалі зброю дабрахвотна і нават з ахвота — нава- явіліся ўжо. Штогадзінна, што чвэрць гадзіны нейкі аддзел ці групка пера- ходзілі дэмаркацыяй лінію. Ручную зброю скідалі ў адно месца. Неўзабаве зь яе выраслі цэльны стосы. Цяжкую зброю цягнулі далей, да Луніца да іншых мясцовасцяў, дзе аддзелы разьміркоўвалі і бралі на луік. Натуральна, значная частка прыладз- дзяя — гарматы, машыны — нішчылася і пакідалася па дарозе, яшчэ на «тым» баку мяжы.

А тым часам «бацька», які застаўся на tym баку Прывяці, ня мог выбрацца з пасткі.

На сьвітанку 28 лістапада ген. Балаховіч быў ужо на шляху да Давыд-Гарадка. Ён быў паранены ў нагу, знясцены, абрыслы. Недагледжаная рана на нэз сачылася гноем. Нага ўспухла і не дазваляла рухацца. «Бацька» быў сур’ёзна хворы, у гарачы. Трэба пры гэтым дадаць, што ў эвакуацыі ген. Балаховіча з тэрыторыі байёў вялікую дапамогу аказали

Генэрал Станіслаў Булак-Балаховіч

партызанская аддзелы «зялёных».

2, 3 і 4 сьнежня адбываўся пераход аддзелаў цераз дэмаркацыяй лінію.

Яны пераходзілі яе ў розных пунктах, але балышы — у раёне Альшанаў, ля сяля Рамель. Нягледзячы на эвакуацію аддзелаў Балаховіча з тэрыторыі саюзіцкай Беларусі, чуваць было на тым баку несціханыя водгукі бітвы. Там вялі бай шматлікі партызанская аддзелы, якія яшчэ 20 сьнежня часова занялі Слуцак. Некаторыя з тых аддзелаў перайшлі разам з балахоўцамі на польскі бок, напрыклад, 28 сьнежня ў раёне Нясьвіжа. Магчыма, гэта быў той самы аддзел «Зялёнага Дубу», які дамогся посьпеху пад Слуцкам.

10 сьнежня 1920 г. расейская «Свобода» апісала эпапэю партызанскаў аддзелаў «Зялёнага Дубу», якія прынялі драматычны бой з бальшавікамі паводле пляну злучэння з ген. Балаховічам, якое ўжо не магло адбыцца... «Тыя, хто прыйшоў зь мясцінай, занятыя бальшавікамі, ка- жуць, што ў ваколіцах Слуцка, Койданава зъявіліся партызанская аддзелы «беларускай сялянскай партыі Зялёнага Дубу». «Зялёнадубцы»

Дзень 1: Аўтарак, 30 жніўня Беларускае тэлебачанне <ul style="list-style-type: none"> 8.00 Раніца Распублікі. 8.10 Эканаміст. 8.20 Пад купалам Сусвету. 8.30 Надвор'е. 8.40 Піць хэлін на жарты. 8.45 Фільм-канцерт. 9.05 Тэрыторыя віцэ-прэм'еры В.Аксёновай. 10.05 «Галас Сімарана», с. 5. 11.20 «Зымчынне жыцця доктара Бызвана», д/ф. 12.20 «Гэты жывінець», м/ф. 13.35 «Міхал Жванецкі. «Выбраныя творы», т/ф. 14.45 «Вазельнікі паміцы», д/ф. 15.30 «Нові К» — топ-10. 16.30 Канкур. Кубак Беларускай асацыяцыі конегадоўлі. Трэці этап. Навагрудак. 	Канал «Астанкіна» <ul style="list-style-type: none"> 5.30, 7.15 Раніца. 7.00, 10.00, 15.00, 17.00, 20.00, 23.15 Навіны. 8.00 Аглід рынку нерухомасці. 8.15 Вясёлыя ноткі. 8.40 «Дзікая ружа». 9.05 Мультфільмы. 9.20 Чалавек і закон. 9.45 Справа. 15.26 «Вільня гобатай». 15.50 Паміх намі, давчыткамі. 16.05 Рок-лекцыя. 16.40 За кулісамі. 17.25 Хакей. Кубак «Спартака». «Зоркі Рэспублікі» — «Спартак» (Масква). 20.35 Надвор'е. 20.45 Зі першых рук. 20.55 Там... 21.45 Конкурс маладых выкананіц эстраднай песні «Яльта» — Масква — 	трансляція <ul style="list-style-type: none"> 16.05 Новая лінія. 16.50 Ваша праца. 17.35 Ваша праца. 17.40 Свята штодня. 17.55, 19.25 «Спартак» (Масква) — «Спартак» (Уладзімір). 1-ы тайм. 18.50 Надрабізансіц. 20.15 Л-клуб. 21.00 Я — лідер. 21.25, 22.50 «А. Чалентана — кароль усіх дурніў». Забуйальная программа. 22.20 Аутаміг. 22.25 Зоркі гавараць. 22.30 Спартовая карусель. 22.35 Фільм-прем'ер. 	Канал «Расея» <ul style="list-style-type: none"> 6.00, 11.00, 15.00, 19.00, 22.00 Весткі. 6.20 Патрабующа... патрабующа... 6.30 Формула-730. 7.00 Час спрайных людзей. 7.30 Любімый малдый. 8.00 Навіны ЭЯ-БІ-СІ. 8.25 Рэпартэр. 8.40 Бяз рэтуши. 9.35 Талегазета. 9.40 ХХ стагоддзе ў кадры і за кадрам. 10.40 Сіянская пытаныне. 16.20 Музичны дацічы фестываль «Екацярынбург — Масква», ч. 1. 16.50 Там-там-навіны. 	Санкт-Пецярбург <ul style="list-style-type: none"> 16.05 Новая лінія. 16.50 Ваша праца. 17.35 Ваша праца. 17.40 Свята штодня. 17.55, 19.25 «Спартак» (Масква) — «Спартак» (Уладзімір). 1-ы тайм. 18.50 Надрабізансіц. 20.15 Л-клуб. 21.00 Я — лідер. 21.25, 22.50 «А. Чалентана — кароль усіх дурніў». Забуйальная программа. 22.20 Аутаміг. 22.25 Зоркі гавараць. 22.30 Спартовая карусель. 22.35 Фільм-прем'ер. 	Санкт-Пецярбург <ul style="list-style-type: none"> 16.05 Новая лінія. 16.50 Ваша праца. 17.35 Ваша праца. 17.40 Свята штодня. 17.55, 19.25 «Спартак» (Масква) — «Спартак» (Уладзімір). 1-ы тайм. 18.50 Надрабізансіц. 20.15 Л-клуб. 21.00 Я — лідер. 21.25, 22.50 «А. Чалентана — кароль усіх дурніў». Забуйальная программа. 22.20 Аутаміг. 22.25 Зоркі гавараць. 22.30 Спартовая карусель. 22.35 Фільм-прем'ер.
Дзень 2: Серада, 31 жніўня Беларускае тэлебачанне <ul style="list-style-type: none"> 8.00 Раніца Распублікі. 8.10 Пад купалам Сусвету. 8.20 Надвор'е. 8.30 Піць хэлін на жарты. 8.35 Фільм-канцерт. 9.05 «Міхал каканыне, мой смутак». 10.05 Аэробіка. 10.35 Дыялаг з прыродай. 11.15 Вайчук-шоў. 11.35 Тэлевізійны Дом кіно. 12.40 «Славянскі базар-94». Канцерт зорак славянскай эстрады. 16.30 Віддымка-навідымка. 17.30 Навіны. 17.40 Мультфільм. 18.10 Навіны (Гомель). 18.25 БІ-БІ-СІ. 	Канал «Астанкіна» <ul style="list-style-type: none"> 19.00 «Креда». 19.20 Баскетбол. РТІ (Менск) — «Акварыюс» (Вінаград). 2-ы тайм. 20.10 Мультфільм для дарослыя. 20.30 Кантакт. 20.35 Калыханка. 21.00 Панарама. 21.30 Трыбуна Прэзідэнта Распублікі Беларус. 22.20 «Міхал каканыне, мой смутак». 23.20 Пад купалам Сусвету. 23.30 «Крок». «Карамболя». 24.05 НІКА. 0.20 Надвор'е. 	Канал «Расея» <ul style="list-style-type: none"> 8.15 «Суседы». Мультфільм. 8.30 «Дзікая ружа». 8.45 Клюб падарожнікаў. 9.45 Спраўні веснік. 10.00, 13.00 Найпрасташыя репартажы пра выезд расейскіх войскаў з Нямеччыны. 15.26 «Вільня гобатай». 15.50 Наш музичны клюб. 16.05 «Лячуты дом». 16.40 За кулісамі. 17.26 Святая сінія. 17.40 Ташкандром. 17.50, 20.35 Надвор'е. 18.00 Гардіна пік. 18.25 «Дзікая ружа». 19.40 Добрая ночы, малышы! 20.45 Рэпартаж пра выезд расейскіх войскаў з Нямеччыны. 21.10 «Графін», м/ф. 21.40 У гасці ў М.Магамаева. 	трансляція <ul style="list-style-type: none"> 23.30 У сівеце джазу. 23.40 Стрымавая книга. 17.35 Ніхто не забыты. 17.40 Свята штодня. 17.55, 19.25 Футбол. «Дынама» (Масква) — «Ротор» (Вінаград). 1-ы тайм. 18.50 Надрабізансіц. 20.20 «Санта-Барбара». 21.10 «Бывал, Германія!» Рэпартаж аб праводніках расейскіх войскаў з Немеччыны. 21.20 Сіянская пытаныне. 21.30 Участнікі цыркіоніі выезду расейскіх войскаў з Нямеччыны. 21.50 Музичны дацічы фестываль «Екацярынбург — Масква», ч. 2. 21.50 Там-там-навіны. 	Санкт-Пецярбург <ul style="list-style-type: none"> 16.50 Рубяжы. 17.05 Стырневая книга. 17.35 Ніхто не забыты. 17.40 Свята штодня. 17.55, 19.25 Футбол. «Дынама» (Масква) — «Ротор» (Вінаград). 1-ы тайм. 18.50 Надрабізансіц. 20.20 «Санта-Барбара». 21.10 «Бывал, Германія!» Рэпартаж аб праводніках расейскіх войскаў з Немеччыны. 21.20 Сіянская пытаныне. 21.30 Участнікі цыркіоніі выезду расейскіх войскаў з Нямеччыны. 21.50 Музичны дацічы фестываль «Екацярынбург — Масква», ч. 2. 21.50 Там-там-навіны. 	Санкт-Пецярбург <ul style="list-style-type: none"> 16.50 Рубяжы. 17.05 Стырневая книга. 17.35 Ніхто не забыты. 17.40 Свята штодня. 17.55, 19.25 Футбол. «Дынама» (Масква) — «Ротор» (Вінаград). 1-ы тайм. 18.50 Надрабізансіц. 20.20 «Санта-Барбара». 21.10 «Бывал, Германія!» Рэпартаж аб праводніках расейскіх войскаў з Немеччыны. 21.20 Сіянская пытаныне. 21.30 Участнікі цыркіоніі выезду расейскіх войскаў з Нямеччыны. 21.50 Музичны дацічы фестываль «Екацярынбург — Масква», ч. 2. 21.50 Там-там-навіны.
Дзень 3: Чатцвер, 1 верасьня Беларускае тэлебачанне <ul style="list-style-type: none"> 8.00 Раніца Распублікі. 8.10 Пад купалам Сусвету. 8.20 Надвор'е. 8.30 Піць хэлін на жарты. 8.35 Фільм-канцерт. 9.05 «Міхал каканыне, мой смутак». 10.05 «Рэзумэн» А.Аксёновай. 10.35 «Іму было 33...» Кампазытар А.Аракеф. 11.05 «Залаты піяс», д/ф. 11.55 Мультфільм. 12.20 «Славянскі базар-94». «Песні-рамкі» — 25. Канцерт. 15.06 «Карусель на кірмашовыя пляцы», м/ф. 16.30 Тэлебачанье — школе. Беларуская літаратура. «Радкі, аблаленыя вінкамі». 17.30 Навіны. 17.40 Мультфільм. 18.10 Навіны (Гомель). 18.25 БІ-БІ-СІ. 	Канал «Астанкіна» <ul style="list-style-type: none"> 19.25 «Бімбат». Програма для падліткаў. 17.30 Навіны. 17.40 Мультфільм. 18.05 Прачытайдзе мой ліст... 18.10 Навіны (Горадня). 18.25 Навіны БІ-БІ-СІ. 19.00 Баскетбол. РТІ (Менск) — ЦСК ВПС (Самара). 20.15 Калыханка. 21.30 «Міхал каканыне, мой смутак». 22.35 Пад купалам Сусвету. 24.05 НІКА. 0.20 Надвор'е. 	Канал «Расея» <ul style="list-style-type: none"> 8.15 «Суседы». Мультфільм. 8.30 «Дзікая ружа». 8.45 Клюб падарожнікаў. 9			

Streetball у Менску

У нядзелю, 28 жніўня, фірма-дыstryбутор Adidas ў рэкламных мэтах наладзіла каля Палацу спорту баскетбольны турнір.

Удзельнікала каля 200 каманд (3 чалавек + 1 запасны), якія загадзі падалі заяўкі. У кожнай з сямёх узроўневых групах каманда-пераможца была ўзнагароджана чэкам на 200 DM. Акрамя

таго, усе ўдзельнікі атрымалі па фірмовай майцы. Турнір абышоўся арганізаторам у «некалькі дзесяткай тысяч даляраў».

Хлопец у цёмных акулярах, якога вы бачыце на здымку, і ёсьць галоўны дыstryбутор Adidas у Беларусі. Гэта той самы Віктар Радкевіч (пра якога мы аднойчы пісалі) — сын былога міністра замежназемлеміных сувязяў Уладзімера Радкевіча

М.Г.

Як была разброена армія Булак-Балаховіча

Пачатак на стар. 6

Пра гэта съведчыць тэлеграма:

«Менск. Польская вайско-вая замірэнчая делегація. 20/XII.

...Сувязны дэлегат паведаміў, што на тэрыторыі паміж лініяй Чудзін—Рожан (10-15 вёрстай на паўднёвый захад ад м. Візна) з поўначы і чыгункай Лунінец-Жыткавічы з поўдня гарцуюць неразброенныя аддзелы Балаховіча і што 18-я пяхотная дывізія для барацьбы з імі мае намер увесыці некалькі эскадранаў у нэутральну паласу ў гэтым

гэта:

«Да 28/XI польскую мяжу перайшлі аддзелы 2-й і 3-й пяхотных дывізій Балаховіча з часткай абозу і артылеры, інтэрнантара арміі і абозы 1-й пяхотнай дывізіі, разам к. 5000 чалавек (у тым ліку ген. Іскра і ген. Балаховіч-малодшы)... 30/XI перайшоў мяжу паранены ген. Балаховіч і быў высланы ў Варшаву разам з беларускім Палітычным Камітэтам... 4/XII у нэутральнай паласе заставаўся беларускі аддзел маёра Дзямідава сілою к. 600 чалавек, 2 гарнатаў, 4 кулямётагаў».

Сытуацыю пачалі ўпрадкоўваць. Жаўнерай добрахвотнай арміі размежавалі па лягерох. Пасыпаліся данясенны, інструкцыі, загады:

«...Лягеры, у якіх знаходзяцца часова інтэрнаваныя ўдзельнікі арміі ген. Балаховіча, належыць абставіць моцнаю вартую і пабочных асобаў безумоўна туды не дапушчаць. Адбор працоўнікаў толькі там (...). Начальнік Генэральнага штабу генэрал-пурчнік Развадоўскі».

Інтэрнаваных жаўнерай перавозілі ў Цэнтральную Польшу, м. інш. пад Чанстахову, а затым рассыпалі па лягерох. Такім лягерам размышчэнья балахоўцаў была Тухоля. Там сабралі, апрача жаўнерай беларускай Армії, аддзел ген. Барыса Перамыкіна, Вольную Казацкую Дывізію ("Фрапоўскую"), украінцаў з арміі Украінскага Народнага Рэспублікі і з Заходні-Украінскага Народнага Рэспублікі. «Дывізія сымерцы» Балаховіча налічвала ў гэтым лягеры яшчэ ў траўні 1922 г. каля 1500 чалавек (374 афіцэры, 942 шарагоўцы, 137 жанчын і 32 дзіцяці). Другая па колькасці група інтэрнаваных у гэтым лягеры — 1-я Стратлецкая дывізія ген.

Станіслаў Булак-Балаховіч у 20-я гады

райне. ...Войска так званай Беларускай Рады разам з бандамі Балаховіча заняло Семежава, а іхнія нерэгулярныя аддзелы шыюцца ў раёне Хорастава, таму камандаваныне 16-й арміі вымушана для барацьбы з імі ўвесыці туды сваё войска».

Афіцыйныя данясенны падавалі акцыю разбраенія

Барыса Перамыкіна (каля 1238 чалавек). Былі там яшчэ данскія, цвярскія, уральскія ды кубанскія казакі.

Сярод інтэрнаваных з аддзелу Балаховіча вялася моцная агітация. Людзей падбужтарвалі ўцякаць у рабочыя аддзелы, якія на тэрыторыі ўсходніх ваяводстваў Польшчы працавалі на лесапалаві.

Лягеры адразу перайшлі пад кіраўніцтва цывільнай адміністрацыі, а з 1 чэрвеня 1922 г. апеку над інтэрнаванымі пераняло на сябе Міністэрства нутраных спраў і выконвала яе аж да жніўня 1924 г., да закрыцця астяцнага лягера. Пасля гэтай даты інтэрнаваныя распачалі нармальнае жыццё. Для значнай колькасці балахоўцаў гэта была праца на лесапільнях і лесапалаві ў ваколіцах Белавежы ды Гайнавікі.

Наагул генэралу Балаховічу (бо гэта ён быў галоўным арганізаторам працоўных месцаў для сваіх людзей) удалося асадзіць яго ўсходні мяжы 2200 чалавек. Значная частка іх працавала ў Белавежы, а пэўная колькасць — у ваколіцах Друскенікі ды на касавіцы пад Берасцем.

(Далей будзе)
Пераклад з польскай.

Программа 8-га канала

30 жніўня, аўторак

- 18.00 «Сярожа».
- 19.20 Навіны.
- 19.30 Мультфільмы.
- 20.05 «Месца сустрэчы зъмяніць нельга». 2-я сэрыя.
- 21.15 БАНТ. Рэпартаж.
- 21.20 Кірмаш.
- 21.50 «Нелюбоў».

31 жніўня, серада

- 18.00 «Жанчына ў моры».
- 19.05 Нямецкая хвала.
- 19.35 Мультфільм.
- 20.05 «Месца сустрэчы зъмяніць нельга». 3-я сэрыя.
- 21.15 Хатні лекар.
- 21.40 «Студыя «БМ».
- 22.10 Гарадзкі гадзіннік.
- 22.20 «Арыэль».

1 верасьня, чацвер

- 18.00 «Гусарская баляда».
- 19.30 Мультфільм.
- 20.05 «Месца сустрэчы зъмяніць нельга». 4-я сэрыя.
- 21.20 Да ведама.
- 21.35 БАНТ. Рэпартаж.
- 21.45 «Воўчае лагво».

2 верасьня, пятніца

- 18.00 «Швайцарская рабінзоні».
- 19.55 Гарадзкі гадзіннік.

19.20 «Месца сустрэчы зъмяніць нельга». 5-я сэрыя.

20.45 Foxy music.

21.30 Час мясцовы.

22.00 «Жанчына ў капелюшы».

3 верасьня, субота

15.00 «Даждыкі да панядзелка».

16.50 Казаньнік Кенэт Коўпленд.

17.20 Мультфільмы.

18.00 Сонца, паветра і «На-на».

19.00 «Запавет прафэсара Доўзеля».

20.40 Фірма «Кедбэры» і «ММ-4» празентуюць музичную праграму.

21.40 «Мой сябра Іван Лапшын».

4 верасьня, нядзеля

15.00 «Дзецы капітана Гранта».

16.30 Мультфільмы.

17.30 Мантаж.

18.05 «Каралеўства дыямантава» (Індия).

20.00 Мультфільм для дарослыя «Ліфт». 1-я, 2-я і 3-я сэрыі.

21.00 Спорт-сакрэт.

21.00 «Студыя «БМ».

21.20 «Жанчына з кветкамі і шампанскім».

22.40 Foxy music.

Программа канала НТВ

30 жніўня, аўторак

- 17.00 Мультфільмы.
- 17.30 Энцыклапэдыя дзівосаў, або Вы хацелі даведацца пра гэта.
- 18.00, 21.00 Сёньня
- 18.35 Адкрыты чэмпіянат ЗША па тэнісе.
- 19.20 «Блакітны фургон» (ЗША).
- 21.35 «Судзьдзяя». 3-я сэрыя.
- 22.30 Часінка.
- 22.55 Пад знакам Задыяку. Панна.

31 жніўня, серада

- 17.00, 18.35 Мультфільмы.
- 17.30 Энцыклапэдыя дзівосаў, або Вы хацелі даведацца пра гэта.
- 18.00, 21.00 Сёньня.
- 18.35 Адкрыты чэмпіянат ЗША па тэнісе.
- 19.10 «Сельская настаўніца».
- 21.40 «Судзьдзяя». 6-я сэрыя.
- 22.40 Часінка.
- 23.15 Адкрыты чэмпіянат ЗША па тэнісе.
- 24.00 «Вабнасьць распustы» (Югаславія).

2 верасьня, пятніца

- 17.00 Мультфільмы.
- 17.30 Энцыклапэдыя дзівосаў, або Вы хацелі даведацца пра гэта.
- 18.00, 21.00 Сёньня.

18.35 Футбольны клуб.

19.10 «Сельская настаўніца».

21.40 «Судзьдзяя». 6-я сэрыя.

22.40 Часінка.

23.15 Адкрыты чэмпіянат ЗША па тэнісе.

24.00 «Вабнасьць распustы» (Югаславія).

3 верасьня, субота

- 17.00 Мультфільмы.
- 17.10 Трэцяе вока.
- 18.00 Сёньня.
- 18.35 Тэлегульня «Ключы ад форту Баярд».
- 19.55 Аўтарская праграма Э.Разанава.
- 20.25 «Шпікі-аматары экстракласы». 1-я сэрыя (Вялікабрытанія).
- 21.00 Надоечы.
- 21.45 Аўтаспорт: найвышэйшая дасягненны.
- 22.00 «American boy».
- 24.00 Адкрыты чэмпіянат ЗША па тэнісе.

4 верасьня, нядзеля

- 17.00 «Кліна».
- 18.30 Майстэрства жыць.
- 19.05 Мультфільм.
- 20.00 Вынікі.
- 21.10 «Парыскіе жыцьцё» (Францыя).
- 23.00 Адкрыты чэмпіянат ЗША па тэнісе.

RADIO FREE EUROPE RADIO LIBERTY

Радыё СВАБОДА

Беларуская праграма

штодня ў эфіры на хвалях

7:00 - 8:00	25, 31, 41, 49 м
17:00 - 18:00	19, 25, 31, 41, 49 м
20:00 - 21:00	25, 31, 41, 49 м
22:00 - 23:00	25, 31, 41, 49 м

Станіслаў Булак-Балаховіч у 20-я гады

райне. ...Войска так званай Беларускай Рады разам з бандамі